การเตรียมไล โป โซมที่ใช้บรรจุสารสกัด โปรตีนจากเชื้อพาสเตอเรลลามัล โตซิคา

เรืออากาศเอกหญิง สุกัญญา อาภรณ์พัฒนพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเภสัชกรรม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-334-8 ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PREPARATION OF LIPOSOMES CONTAINING PROTEIN EXTRACT FROM PASTEURELLA MULTOCIDA

FLIGHT LIEUTENANT SUKANYA ARPORNPATTANAPONG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Pharmacy

Department of Pharmacy

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-334-8

Thesis Title	Preparation of Liposomes Containing Protein Extract form
	Pasteurella multocida.
Ву	Flight Lieutenant Sukanya Arpornpattanapong
Department	Pharmacy
Thesis Advisor	Associate Professor Ubonthip Nimmannit, Ph.D.
	or Associate Professor Vimolmas Lipipun, Ph.D.
	Graduate School, Chulalongkorn University in Partial Fulfillment of
the Requirement	s for the Master's Degree.
	Sank Throngsum Dean of Graduate School (Associate Professor Santi Thoongsuwan, Ph.D.)
Thesis Committee	ee :-
	Pranom Polizyanont Chairman
	(Associate Professor Pranom Pothiyanont)
	Illem this Nimmannil Thesis Advisor
	(Associate Professor Ubonthip Nimmannit, Ph.D.)
	Vimolmas Lipipun Thesis Co-Advisor
	(Associate Professor Vimolmas Lipipun, Ph.D.)
	Panida Vaynmhasnman Member
	(Panida Vayumhasuwan, Ph.D.)

พิมพ์ตันฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวนี้เพียงแผ่นเดียว

สุกัญญา อาภรณ์พัฒนพงศ์: การเตรียมไลโปโซมที่ใช้บรรจุสารสกัดโปรตีนจากเชื้อพาสเตอ เรลลามัลโตซิดา (PREPARATION OF LIPOSOMES CONTAINING PROTEIN EXTRACT FROM PASTEURELLA MULTOCIDA) อ.ที่ปรึกษา: รศ.ดร.อุบลทิพย์ นิมมานนิตย์, อ.ที่ปรึกษาร่วม: รศ.ดร.วิมลมาศ ลิปีพันธ์, 197 หน้า ISBN 974-633-334-8

ไลโปโซมที่ใช้บรรจุสารสกัดโปรตีนจากเชื้อพาสเตอเรลลา มัลโตซิดา เตรียมโดยวิธีดับเบิล อิมัลชันเทคนิค เพื่อศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพ และความคงตัวของไลโปโซม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของ อัตราส่วนโดยน้ำหนักโมเลกุลของเลซิทินจากไข่แดงต่อโคเลสเตอรอลที่ใช้เตรียมเป็นผนังของไลโปโซม อัตราส่วนโดยน้ำหนักโมเลกุลของเลซิทินจากไข่แดงต่อโคเลสเตอรอลที่ถูกนำมาใช้เตรียมไลโปโซมกือ 1:0, 7:2 และ 1:1 จากการศึกษาพบว่าขนาดของอนุภาคและประสิทธิภาพในการเก็บกักสารของไลโปโซม ขึ้นอยู่กับปริมาณโคเลสเตอรอลที่ใช้เตรียมไลโปโซม โดยไลโปโซมที่เตรียมจากเลซิทินจากไข่แดงต่อ โคเลสเตอรอลในอัตราส่วน 1:1 โดยน้ำหนักโมเลกุล ซึ่งเป็นไลโปโซมที่มีปริมาณโคเลสเตอรอลอยู่สูงนั้น จะมีขนาดอนุภาคใหญ่ (5.92ไมครอน) และมีประสิทธิภาพในการเก็บกักสารสูง (45.26±1.25เปอร์เซนต์) และที่สำคัญคือมีความคงตัวสูง

ในการศึกษาครั้งนี้สารคาร์บอกซีเมทิลเซลลูโลสและคาร์บอกซีเมทิลไคโตแซน ซึ่งมีความเข้ม ข้น 0.02, 0.2 และ 0.5 เปอร์เซนต์โคยน้ำหนักต่อปริมาตรถูกนำมาใช้เพิ่มความคงตัวของไลโปโซม จากการ ศึกษาคุณสมบัติทางกายภาพ และความคงตัวของไลโปโซม พบว่าชั้นของโพลิเมอร์ที่หุ้มอยู่รอบอนุภาค ไลโปโซมไม่ได้เป็นชั้นที่ต่อเนื่องกันแต่จะมีลักษณะเหมือนร่างแห และการใช้โพลิเมอร์เป็นตัวเพิ่มความ คงตัวของไลโปโซมนั้นไม่มีผลรบกวนต่อโครงสร้างของเมมเบรน และประสิทธิภาพในการเก็บกักสาร การ เพิ่มความเข้มข้นของโพลิเมอร์ทำให้ความคงตัวของไลโปโซม ในฟอสเฟตบัฟเฟอร์ที่มีค่าความเป็นกรคค่าง เท่ากับ 7.4 ที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียสเพิ่มขึ้น การใช้คาร์บอกซีเมทิลไคโตแซน 0.5 เปอร์เซนต์โดย น้ำหนักต่อปริมาตรเป็นตัวเพิ่มความคงตัว พบว่าเปอร์เซนต์ของโปรตีนที่ถูกปลดปล่อยออกมาลคลงได้ถึง 60 เปอร์เซนต์ ภายในเวลา 10 ชั่วโมง คือจาก 99.05 เปอร์เซนต์ เหลือเพียง 33.02 เปอร์เซนต์ และ ไลโปโซมที่ถูกเคลือบด้วยโพลิเมอร์ทั้ง 2 ตัวนี้ สามารถคงปริมาณโปรตีนภายในอนุภาคไว้ได้มากกว่า 90 เปอร์เซนต์ เมื่อเก็บไว้ที่ 4 องสาเซลเซียสเป็นเวลา 3 เดือน

ภาควิชาเภสัชกรรม	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชากลัชกรรม	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อิเมราใน ไภาก
ปีการศึกษา .2538	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C775154 : MAJOR PHARMACY

KEY WORD:

LIPOSOMES/PASTEURELLA MULTOCIDA/CARBOXYMETHYLCELLULOSE/CARBOXYMETHLCHITOSAN
SUKANYA ARPORNPATTANAPONG, Flt.Lt. : PREPARATION OF

LIPOSOMES CONTAINING PROTEIN EXTRACT FROM PASTEURELLA MULTOCIDA. THESIS ADVISOR: ASSO.PROF.UBONTHIP NIMMANNIT, Ph.D. THESIS CO-ADVISOR: ASSO.PROF.VIMOLMAS LIPIPUN, Ph.D. 197 pp ISBN 974-633-334-8

Liposomes containing protein extract from Pasteurella multocida prepared by double emulsion technique were studied on the effect of molar ratio of egg yolk lecithin to cholesterol on their physicochemical properties and stability. The molar ratio of egg yolk lecithin to cholesterol used were 1:0, 7:2, and 1:1. The particle size and entrapping efficiency depended on the cholesterol content, 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol liposomes which was cholesterol rich liposomes gave the large particle sizes (5.92µm) and high entrapping efficiency (45.26+1.25%). Moreover, the higher cholesterol content gave a more stability of liposomes.

In this study, CM-Cellulose and CM-Chitosan in concentration of 0.02%, 0.2% and 0.5% w/v were used to stabilize liposomes. The physicochemical properties and stability of polymer coated liposomes were investigated. These polymers form mesh like layer around liposome vesicles. They do not disturb the structure of bilayer and entrapping efficiency. The more increasing concentrations of polymers, the stability of liposomes was increased in PBS pH 7.4 at 37°C. The percent of released protein from 0.5% w/v carboxymethylchitosan coated liposomes were reduced about 60% within 10 hours (from 99.05% to 33.02%). The polymer coated liposomes were kept in the closed seal containers, they could remain the protein content over 90% at 4°C for 3 months.

ภาควิชาเภสัชกรรม	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชากลัชกรรม	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา @พมาน 4 นากนา
ปีการศึกษา 2538	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ACKNOWLEDGEMENTS

The thesis would have never been succeeded without the assistance of several people whom named in this page.

Associate Professor Dr. Ubonthip Nimmannit, my thesis advisor, who gave me not only all knowledges, guidance and encouragement but also her kindness, patience and understanding those made me feel deeply appreciated. I would like to express my gratitude for everything she has done for me. This will keep in my mind forever.

I would like to express grateful appreciation to Associate Professor Dr. Vimolmas Lipipun, my thesis co-advisor, for her suggestions, guidance and kindness.

My grateful appreciation is expressed to Associate Professor Pranom Pothiyanont, and Dr. Panida Vayumhasuwan, for their suggestions and corrections of this thesis.

Thanks are also due to Chulalongkorn University and the National Research Council of Thailand for granting partial finantial support to fulfill this study.

Sincere thanks are expressed to my friends for their assistances and encoragements. Their friendships were continued source of strength to me.

Above all, I would like to express my infinite thanks and deepest gratitude to my family, especially for giving me so much in the way of educational opportunity, inspiration, love, warmly care, help, understanding and great encouragement.

Finally, I would like to express my thanks and gratitude to all of those whose name have not been mentioned for helping me in anyway. Thank you for all.

CONTENTS

page

ABSTRAC	T (THAI)		IV
ABSTRAC	CT (ENGLISH)		V
	LEDGEMENTS		
CONTENT			VI
LIST OF T	TABLES		VIII
LIST OF I	FIGURES		X
LIST OF A	ABBREVIATIONS		.XXVI
CHAPTER	L		
I	INTRODUCTION		1
п	REVIEW OF LITERATURES		
Ш	MATERIALS AND METHOD	*	58
IV	RESULTS AND DISCUSSION		
V	CONCLUSIONS		143
REFEREN	ICES		145
APPENDI	CES		156
NATE A			10

LIST OF TABLES

Γable		Page
1	Fatty acids of phospholipid in common use	10
2	Immunoadjuvant action of liposomes: antigen studied	48
3	Relationship between concentration of standard protein (BSA)	
	in PBS pH 7.4 and Absorbance at 595 nm.	
	(Assay by Bradford method)	72
4	Relationship between concentration of standard protein (BSA)	
	in PBS pH 7.4 and Absorbance at 655 nm.	
	(Assay by Lowry method)	75
5	Effect of cholesterol content on entrapping efficiency	79
6	Effect of molar ratio of egg yolk lecithin to cholesterol content	
	on the particle size of liposomes containing protein extract	
	from P. multocida	85
7	Percent of released of protein from liposomes with various molar ratio	)
	of egg yolk lecithin to cholesterol in PBS pH 7.4 at 37°C	95
8	Entrapping efficient of liposomes prepared by double emulsion	
	technique with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol stabilized	
	with various concentrations of CM-Cellulose or CM-Chitosan	98
9	Particle size of liposomes containing protein extract from P. multocide	a
	prepared by double emulsion techinque with 1:1 molar ratio of	
	lecithin to cholesterol stabilized with various concentrations of	
	CM-Cellulose or CM-Chitosan	99

10	Percent of released protein from 1:1 molar ratio of lecithin to
	cholesterol liposomes stabilized with CM-Cellulose
	in PBS pH 7.4 at 37°C
11	Percent of released protein from 1:1 molar ratio of lecithin to
	cholesterol liposomes stabilized with CM-Chitosan in PBS
	pH 7.4 at 37°C114
12	Percent of remained protein in liposomes with various molar ratio of lecithin
	to cholesterol, stored at 4°C for 3 months116
13	Percent of remained protein in liposomes with 1:1 molar ratio of
	lecithin to cholesterol, stabilized with various concentrations of
	CM-Cellulose, stored at 4°C for 3 months
14	Percent of remained protein in liposomes with 1:1 molar ratio of
	lecithin to cholesterol, stabilized with various concentrations of
	CM-Chitosan, stored at 4°C for 3 months

LIST OF FIGURES

Figure	Page
1	Diagrammatic representation of multilamellar and unilamellar vesicles4
2	A section of an electron micrograph of multilamellar liposomes
	shows lipid bilayers channels5
3	Structure of glycerol containing phospholipids7
4	Association patterns of amphiphiles8
5	Differential scanning microcalorimeter of phospholipid11
6	Phase transition temperatures for diacyl phospholipids
	with differrent headgroups as a function of chain length
7	Microcalorimetry curves showing phase transitions of membranes
	containing single components or mixtures of phospholipids
8	Structure of major sterols found in natural membranes14
9	Position occupied by cholesterol in the membrane bilayer
10	Influence of cholesterol on phase transition
11	Diagrammatic representation of the preparation of liposomes by
	emulsification technique (method of Fumiyoshi Ishii)35
12	Representation by molecular models of the liquefying
	and condensing effect of cholesterol43
13	Pasteurella multocida colony52

14	Calibration curve of standard protein in PBS pH 7.4 at 595 nm	
	(Assay by Bradford method)7	3
15	Calibration curve of standard protein in PBS pH 7.4 at 655 nm	
	(Assay by Lowry method)7	6
16	Micrograph of liposomes with 1:0 molar ratio of	
	lecithin to cholesterol8	1
17	Micrograph of liposomes with 7:2 molar ratio of	
	lecithin to cholesterol8	2
18	Micrograph of liposomes with 1:1 molar ratio of	
	lecithin to cholesterol8	3
19	Particle size distribution of freshly prepared liposomes with	
	1:0, 7:2 and 1:1 molar ratio of egg yolk lecithin to cholesterol10	3
20	Transmission electron micrograph of liposomes prepared by	
	double emulsion technique8	8
21	Scanning electron micrograph of liposomes containing	
	protein extract from P. multocida with 1:0 molar ratio	
	of lectithin to cholesterol	0
22	Scanning electron micrograph of liposomes containing	
	protein extract from P. multocida with 7:2 molar ratio	
	of lectithin to cholesterol	)1
23	Scanning electron micrograph of liposomes containing	
	protein extract from P. multocida with 1:1 molar ratio	
	of lectithin to cholesterol	92
24	Surface characteristic of polymer coated liposomes	
	containing protein extract from P. multocida	93

Releasing profile of protein from liposomes with various	
lipid compositions in PBS pH 7.4 at 37°C	96
Particle size distribution of freshly prepared 1:1 molar ratio	
of lecithin to cholesterol liposomes stabilized with various	
concentration of CM-Cellulose	100
Particle size distribution of freshly prepared 1:1 molar ratio	
of lecithin to cholesterol liposomes stabilized with various	
concentration of CM-Chitosan	101
Microgragh of liposomes containing protein extract from	
P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol	
stabilized with 0.02% w/v CM-Cellulose	102
Microgragh of liposomes containing protein extract from	
P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol	
stabilized with 0.2% w/v CM-Cellulose	103
Microgragh of liposomes containing protein extract from	
P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol	
stabilized with 0.5% w/v CM-Cellulose	104
P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol	
stabilized with 0.02% w/v CM-Chitosan	105
Microgragh of liposomes containing protein extract from	
P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol	
	106
	Particle size distribution of freshly prepared 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol liposomes stabilized with various concentration of CM-Cellulose

 33	Micrograph of liposomes containing protein extract from
	P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol
	stabilized with 0.5% w/v CM-Chitosan107
34	Scanning electron microgragh of liposomes containing protein
	extract from P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to
	cholesterol stabilized with 0.02% w/v CM-Cellulose,CM-Chitosan109
35	Scanning electron microgragh of liposomes containing protein
	extract from P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to
	cholesterol stabilized with 0.2% w/v CM-Cellulose,CM-Chitosan110
36	Scanning electron micrograph of liposomes containing protein
	extract from P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to
	cholesterol stabilized with 0.5% w/v CM-Cellulose,CM-Chitosan111
37	Releasing profile of protein from liposomes containing protein
	extract from P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to
	cholesterol stabilized with CM-Cellulose113
38	Releasing profile of protein from liposomes containing protein
	extract from P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to
	cholesterol stabilized with CM-Chitosan
39	Percent of remained protein in liposomes with various molar ratio of
	lecithin to cholesterol, stored at 4°C for 3 months117
40	Micrograph of liposomes with 1:0 molar ratio of
	lecithin to cholesterol (freshly prepared and 3 months storage)119
41	Micrograph of liposomes with 7:2 molar ratio of
	lecithin to cholesterol (freshly prepared and 3 months storage)120

42	Micrograph of liposomes with 1:1 molar ratio of
	lecithin to cholesterol (freshly prepared and 3 months storage)121
43	Particle size distribution of 1:0 molar ratio of egg yolk lecithin
	to cholesterol liposomes (freshly prepared and 3 months storage)122
44	Particle size distribution of 7:2 molar ratio of egg yolk lecithin
	to cholesterol liposomes (freshly prepared and 3 months storage)123
45	Particle size distribution of 1:1 molar ratio of egg yolk lecithin
	to cholesterol liposomes (freshly prepared and 3 months storage)124
46	Percent of remained protein in liposomes with 1:1 molar ratio of
	lecithin to cholesterol stabilized with CM-Cellulose,
	stored at 4°C for 3 months
47	Percent of remained protein in liposomes with 1:1 molar ratio of
	lecithin to cholesterol stabilized with CM-Chitosan,
	stored at 4°C for 3 months
48	Microgragh of liposomes containing protein extract from
	P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol
	stabilized with 0.02% w/v CM-Cellulose
	(freshly prepared and 3 months storage)
49	Microgragh of liposomes containing protein extract from
	P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol
	stabilized with 0.2% w/v CM-Cellulose
	(freshly prepared and 3 months storage)131

50	Microgragh of liposomes containing protein extract from	
	P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol	
	stabilized with 0.5% w/v CM-Cellulose	
	(freshly prepared and 3 months storage)	132
51	Micrograph of liposomes containing protein extract from	
	P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol	
	stabilized with 0.02% w/v CM-Chitosan	
	(freshly prepared and 3 months storage)	133
52	Microgragh of liposomes containing protein extract from	
	P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol	
	stabilized with 0.2% w/v CM-Chitosan	
	(freshly prepared and 3 months storage)	134
53	Microgragh of liposomes containing protein extract from	
	P. multocida with 1:1 molar ratio of lecithin to cholesterol	
	stabilized with 0.5% w/v CM-Chitosan	
	(freshly prepared and 3 months storage)	135
54	Particle size distribution of 1:1 molar ratio of lecithin to	
	cholesterol liposomes stabilized with 0.02%w/v CM-Cellulose	
	(freshly prepared and 3 months storage)	137
55	Particle size distribution of 1:1 molar ratio of lecithin to	
	cholesterol liposomes stabilized with 0.2%w/v CM-Cellulose	
	(freshly prepared and 3 months storage)	138
56	Particle size distribution of 1:1 molar ratio of lecithin to	
	cholesterol liposomes stabilized with 0.5%w/v CM-Cellulose	
	(freshly prepared and 3 months storage)	139

Figure

57	Particle size distribution of 1:1 molar ratio of lecithin to	
	cholesterol liposomes stabilized with 0.02%w/v CM-Chitosan	
	(freshly prepared and 3 months storage)	140
58	Particle size distribution of 1:1 molar ratio of lecithin to	
	cholesterol liposomes stabilized with 0.2%w/v CM-Chitosan	
	(freshly prepared and 3 months storage)	141
59	Particle size distribution of 1:1 molar ratio of lecithin to	
	cholesterol liposomes stabilized with 0.5%w/v CM-Chitosan	
	(freshly prepared and 3 months storage)	142

LIST OF ABBREVIATIONS

°C = Degree Celsius

Chol = Cholesterol

CM-Cellulose = Carboxymethylcellulose

CM-Chitosan = Carboxymethylchitosan

g = Gravity

gm = Gram

hr = Hour

 μ = Micron

μ1 = Microlitre

μg = Microgram

M = Molar

mg = Milligram

min = Minute

ml = Millilitre

mm = Millimetre

nm = Nanometre

PBS = Phosphate buffer solution

c = Correlation coefficient

SEM = Scanning electron microscope

SD = Standard deviation

TEM = Transmission electron microscope

UV = Ultraviolet